

▲ De bunker van Seyss-Inquart, vlakbij de ingang van Park Clingendael in Wassenaar. © Phil Nijhuis

PREMIUM COLUMN

Nazibunker verdient betekenisvolle bestemming

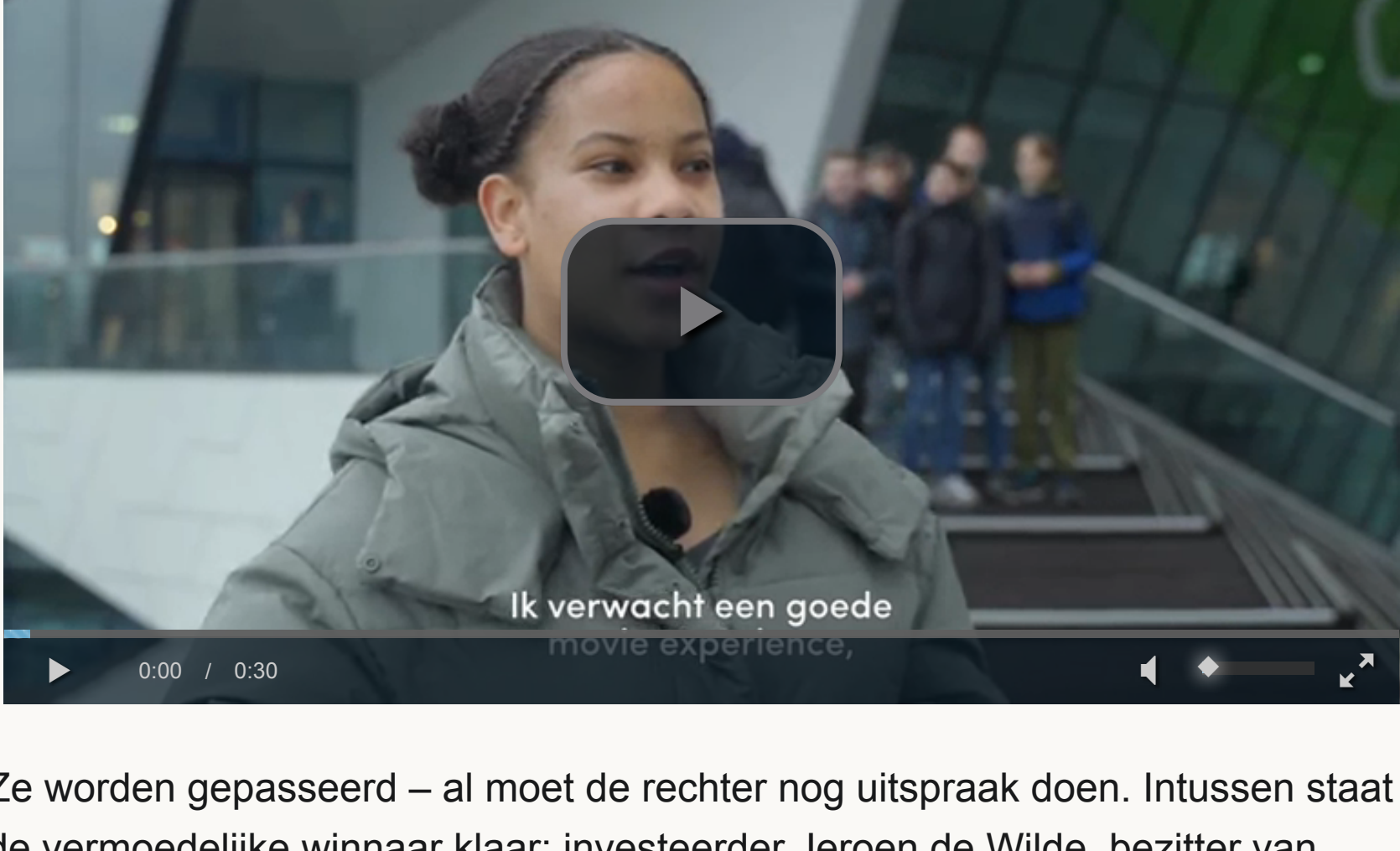
Hoe vorm je een symbol van verdeeldheid om tot een symbool van eenheid? De bunker in Wassenaar, ooit gebouwd voor nazi-Rijkscommissaris Seyss-Inquart, is nu speelbal van vastgoedgedoe. Hoe verkoop je zo iets? ‘Karakteristiek buitenverblijf met authentieke details en verrassend weinig daglicht.’

Sjaak Bral

14 oktober 2026, 09:00

Maak ons je Google-favoriet

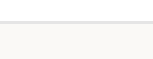
Terecht dat de Tweede Kamer besloot om er een cultuurhistorische bestemming aan te geven. Erfgoedorganisatie BOEi, Instituut Clingendael en het Atlantikwallmuseum bezitten de beste papieren. Maar zij hebben volgens de Rijksvastgoeddienst (RVB) en enkele belanghebbenden hun mond voorbijgepraat. Volgens BOEi ging het om draagvlak en mogelijke samenwerking, niet om prijsafspraken.

Ze worden gepasseerd – al moet de rechter nog uitspraak doen. Intussen staat de vermoedelijke winnaar klaar: investeerder Jeroen de Wilde, bezitter van monumentaal vastgoed naast paleis Noordeinde, maar geen erkende erfgoedorganisatie. Zijn plannen met de bunker? Volstrekt onbekend.

Mis nooit meer het laatste nieuws

Krijg een melding bij belangrijk nieuws over Den Haag.

land voàh wèneg gekocht

We kunnen voor de verandering ook eens uitgaan van goede bedoelingen van deze vastgoedmoloch. De Wilde is een familiebedrijf, gespecialiseerd in oude monumenten. Aan de andere kant: we kennen hem ook van het beruchte pand Noordeinde 64, waar tassenmaker Omar Munie zakelijk al snel onderuit ging. Hij betaalde een belachelijk lage prijs aan de gemeente. 1300 vierkante meter naast paleis Noordeinde voor 1,7 miljoen: dat moest op z'n minst het dubbele zijn. Munie verkocht het pand door aan Jeroen de Wilde. Hij had het geld voor zijn aankoop geleend. Van Jeroen de Wilde.

Het RVB interesseert het niet wie de bunker kaapt, als er maar flink wordt betaald. Zo werd de Nederlandse ambassade in Thailand onlangs voor 500 miljoen euro verkocht. Een historische villa van honderd jaar oud op 3 hectare grond. Nederland had dit pand en het land voàh wèneg gekocht van het Thaise koningshuis vanwege de uitstekende relaties.

Naziwellness

Die zijn nu ernstig bekoeld; het koningshuis en de Thaise elite zijn 'not amused'. Inmiddels is het monument met de grond gelijk gemaakt en wordt door de Nederlandse regering een verdieping gehoord in een wolkenkrabber – voor 900.000 euro per jaar. 't Is maar om te zeggen: de Rijksgebouwen is rücksichtslos én verblind door domheid als het om geld gaat.

Die bunker: een wellness, room voor oorlogsfanaten? Een airbnb met Duits ontbijt? Naziwellness, met het arrangement 'Heerlijk ondergedoken'? Het zal ze de bout hachelen. De vragen voor de rechter, die zich nu gaat buigen over deze kwestie: welk belang is geschaad en hoe ernstig? Houdt de uitsluiting van BOEi stand? Uitspraak op 3 november. Wereld Sandwichdag. Ik zeg: samenwerken. Dat is een eerste stap naar een betekenisvolle bestemming van de bunker.

Sjaak Bral toert met zijn oudejaarsconference 'Vaarwel 2026' door Nederland. Speellijst en tickets via www.sjaakbral.nl

Zo werken onze columnisten

+ Klik open voor de uitleg

Lees hier alle columns van Sjaak Bral

Lees hier al het nieuws uit Delft

Ontdek alles over jouw omgeving.

Interessant voor jou

Luister hier de column van Sjaak Bral

AUDIO

Nazibunker verdient betekenisvolle bestemming

Microtheater zo goed als gered, toch is laatste stukje crowdfunding nog spannend: 'Echt...

PREMIUM

Nederland piept en kraakt: kabinet maakt deze week harde keuzes om de belangrijkste...

32

Enorm witwasonderzoek pas in 2027 klaar: verdachten kochten elke maand voer...

Van der Sar en Krajciec rijden proloog voor fietshelmcampagne en snappen helmplac...

PREMIUM

Nu extra veel voordeel op de iPhone 17 + 3 maanden gratis

Advertentie Odido

COLUMN

Stel je eens voor dat het standbeeld van Martin Jol een plek krijgt op de Frederik Hendrikklaan

Geen derde Nederlander in de UFC: Bulaid stelt teleur in gevecht van zijn leven

MET VIDEO

Nieuwe woordvoester van Witte Huis maakt opmerkelijke verspreking: 'Excuseer, mijn man'

In stilte repareert asielminister de flater rond strengere wetten: nu stemt senaat wél in

Paniek rond cryptowallets na miljoenenroofstal: MediaMarkt haalt producten uit alle...

2

WK-KWALIFICATIE

Oranje Leeuwinnen sparen Hongarije in Tilburg, maar plaatsen zich gemakkelijk voor finale play-offs

Video >

Wil je de dagelijkse nieuwsbrief ontvangen?

E-mail

VERSTUUR

Net binnen >

- 10:12 **PREMIUM COLUMN**
Stel je eens voor dat het standbeeld van Martin Jol een plek krijgt op de Frederik Hendrikklaan
- 10:00 **INDEBUURT.NL**
Zien! Klu(n)sse Hagenaar op tv in Vier linkerhanden
- 09:00 **PREMIUM COLUMN**
Nazibunker verdient betekenisvolle bestemming
- 04:08 **PREMIUM**
Opnieuw brandstichting en vandalisme in Muziekbuurt: groep jongeren blijft wijk op zijn kop zetten
- 04:00 **PREMIUM**
Yurii S. vluchtte voor veroordeling na dodelijke aanrijding, krijgt nu speciaal politieteam achter zich aan

Van Wieg Tot Graf >

PREMIUM

Fameuze chef tuin Gerard (1944 - 2026) moest cannabisplant verstoppen, om diefstal te voorkomen

PREMIUM

De burgemeester had een zwak voor de koningin van Laak: Sowyen scheurde op...

Meest gelezen

AD Webwinkel

-
-
-
-
-

Columns Sjaak Bral >

PREMIUM

Foute ondernemers aangepakt: 30.000 kappers in Nederland, maar we hebben lang niet zoveel mensen met haar

Meest gedeeld

Heeft u tips, belangrijke informatie of bent u ergens getuige van? Tip onze redactie

Algemeen

- Colofon
- Auteursrecht
- Abonnementsvoorwaarden
- Gebruiksvoorwaarden
- Privacybeleid
- Toegankelijkheidsverklaring
- Cookiebeleid
- Vacatures
- Privacy-instellingen
- Kansspelen-instellingen

Service

- Klantenservice
- Bezorgklacht indienen
- Bezorging pauzeren of tijdelijk wijzigen
- Bezorgadres wijzigen
- Adverteren
- Losse verkoop
- Zakelijk abonnement

Mijn omgeving

- Mijn account
- Mijn abonnement(en)

Meer AD

- Abonnee worden
- Digitale krant
- Nieuwsbrief
- Webwinkel
- RSS

Apps

- ONTDEK HET OP Google Play
- Download in de App Store